

دستورالعمل اجرایی «انجام عملیات بازار باز و اعطای اعتبار در قبال اخذ وثیقه توسط بانک

مرکزی»

ماده ۱: تعاریف: معنی واژه‌ها و عبارات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر است:

- (۱) «**بانک مرکزی**»: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- (۲) «**مؤسسه**»: بانک‌ها و مؤسسات اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی یا تأسیس شده بر اساس قوانین جاری
- (۳) «**اوراق بهادار**»: انواع اوراق بهادار منتشره توسط خزانه داری کل کشور
- (۴) «**عملیات بازار باز**»: خرید و فروش اوراق بهادار بین بانک مرکزی و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در بازار پول
- (۵) «**هیات عامل**»: هیات عامل بانک مرکزی
- (۶) «**کمیته**»: متشکل از مدیران اداره اعتبارات، اداره معاملات ریالی، اداره عملیات بازار باز با مسئولیت مدیر اداره بررسی‌ها و سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی
- (۷) «**بازار**»: بازار بین بانکی ریالی
- (۸) «**نرخ سود هدف**»: نرخ سود سیاستی مورد نظر بانک مرکزی به منظور هدایت نرخ سود در بازار بین بانکی در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار
- (۹) «**دامنه نرخ سود هدف**»: دامنه نرخ سود هدف شامل سقف و کف نرخ سود معاملات در بازار بین بانکی است که بانک مرکزی می‌تواند مداخله ای ننماید
- (۱۰) «**کمیسیون**»: کمیسیون اعتباری بانک مرکزی
- (۱۱) «**وثیقه**»: طلا، ارز و اوراق بهادار
- (۱۲) «**اعتبار**»: خطوط اعتباری و سپرده‌گذاری بانک مرکزی نزد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری
- (۱۳) «**اعتبار بین روز**»: اعتبار اعطایی توسط بانک مرکزی به بانک‌ها و مؤسسات اعتباری طی یک روز که در پایان روز باید تسویه شود
- (۱۴) «**تاریخ تسویه**»: تاریخ مورد توافق بانک مرکزی و بانک‌ها و مؤسسات اعتباری برای تسویه اعتبار
- (۱۵) «**شیوه نامه**»: شیوه‌نامه اجرایی انجام عملیات بازار باز توسط بانک مرکزی
- (۱۶) «**اداره عملیات بازار باز**»: اداره مجری انجام عملیات بازار باز زیر نظر مستقیم ریاست کل بانک مرکزی
- (۱۷) «**فرایند گزیر**»: مجموعه اقداماتی که بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با هدف صیانت از منافع عموم و حفظ ثبات مالی در قبال مؤسسه اعتباری متوقف یا در معرض توقف به مورد اجرا می‌گذارد

ماده ۲: نرخ سود هدف، دامنه نرخ سود هدف و مقدار انحراف قابل قبول نرخ سود معاملات بازار بین بانکی از نرخ سود هدف توسط کمیته پیشنهاد و با تایید هیات عامل به صورت ماهانه و یا در صورت ضرورت هفتگی به تصویب هیات عامل می‌رسد.

ماده ۳: حجم و نوع عملیات بازار باز بر اساس نرخ سود هدف، حسب پیشنهاد کمیته و پس از تصویب هیات عامل به صورت هفتگی یا ماهانه تدوین و به اجرا گذاشته می‌شود.

ماده ۴: بانک مرکزی بنا به تشخیص هیات عامل هنگامی که نرخ سود در معاملات بازار بین بانکی از نرخ سود هدف فاصله می‌گیرد می‌تواند از طریق ابزارهای مداخله از جمله خرید و فروش اوراق بهادار و سپرده‌گذاری و سپرده‌گیری نرخ سود را به دامنه نرخ سود هدف برگرداند.

ماده ۵: اداره عملیات بازار باز با توجه به سیاست‌های تعیین شده از سوی هیات عامل نسبت به خرید یا فروش اوراق بهادار در بازار پول حسب مورد اقدام می‌نماید. تصمیم‌گیری در خصوص روش معاملات از جمله مکانیزم حراج، حجم معاملات، نرخ بازده و سایر موارد طبق شیوه‌نامه موضوع ماده ۱۳ توسط هیات عامل بانک تعیین خواهد شد.

ماده ۶: اعطای اعتبار به مؤسسه بر اساس اخذ وثایق مندرج در این دستورالعمل و در نرخ سود سقف دامنه صورت می‌پذیرد.

تبصره: موارد خاص در ارتباط با خط اعتباری و اخذ وثیقه برای بانک‌های دولتی و بانک‌های مشمول اصل ۴۴ قانون اساسی و در دوره انتقالی که عملیات بازار باز به طور کامل اجرایی گردد، با تشخیص کمیسیون و تایید رئیس کل بانک مرکزی امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۷: بانک مرکزی وثایق معرفی شده از سوی مؤسسه را به نرخ روز اعطای اعتبار ارزش‌گذاری می‌کند.

ماده ۸: اعتبار قابل اعطا بر اساس نرخ تعدیل ارزش وثایق به شرح ذیل می‌باشد:

۱-۸- ارز: حداکثر ۹۰ درصد ارزش وثیقه

۲-۸- طلا: حداکثر ۹۰ درصد ارزش وثیقه

۳-۸- اوراق بهادار: حداکثر ۹۵ درصد ارزش وثیقه

تبصره ۱: تاریخ سررسید اوراق بهادار نباید پیش از تاریخ سررسید اعتبار درخواستی مؤسسه باشد.

تبصره ۲: تعیین مقدار دقیق درصدهای فوق از اختیارات هیات عامل است.

ماده ۹: مؤسسه ضمن وثایق وثایق به بانک مرکزی اختیار لازم مبنی بر امکان تملک یا فروش وثایق در صورت عدم تسویه اعتبار از سوی مؤسسه را می‌دهد.

ماده ۱۰: چنانچه مؤسسه غیردولتی دچار اضافه برداشت شود و قادر به سپردن وثیقه‌های اشاره شده در این دستورالعمل نباشد، تا حداکثر سه بار در ماه و پنج بار در سال و تا حد معینی (که توسط هیات عامل تعیین می‌شود) با وثیقه گرفتن سهام مؤسسه و دارایی‌های واجد ارزش و با تشخیص هیات عامل این امکان برای مؤسسه فراهم می‌شود که طی ۴۵ روز اضافه برداشت خود را تسویه نماید و در صورتی که قادر به تسویه نشود با تشخیص هیات عامل وارد فرآیند گزیر می‌شود. از طرف دیگر، اضافه برداشت بیش از سه بار در ماه یا فراتر از حد معین شده توسط هیات عامل سبب قرار گرفتن مؤسسه در فرآیند گزیر می‌شود. در ضمن، در مدتی که مؤسسه اضافه برداشت را تسویه نکرده است حق توزیع پاداش و توزیع سود سهام (خارج از الزامات قانونی) را ندارد.

تبصره ۱: هیات عامل حسب صلاحدید مبالغ محدود اضافه برداشت مرتبط با نیاز نقدینگی روزانه بانک‌ها را تعیین و تسویه آن می‌تواند حداکثر تا ساعت ۱۲ روز بعد با تایید مدیر اداره ذیربط، صورت پذیرد.

تبصره ۲: بانک مرکزی در هیچ حالت حق تملک سهام وثیقه گرفته شده خود مؤسسه را ندارد و در صورت نکول، مؤسسه صرفاً می‌تواند (به وکالت) اقدام به فروش آن نماید.

تبصره ۳: در مورد مؤسسات دولتی و یا بانک‌های مشمول اصل ۴۴ قانون اساسی، در صورت تکرار و تداوم اضافه برداشت موارد به شورای پول و اعتبار گزارش و مورد اتخاذ تصمیم قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۱: بانک مرکزی در نرخ کف کریدور به طور نامحدود نسبت به اخذ سپرده از مؤسسه اقدام می‌نماید.

ماده ۱۲: شرایط و الزامات عضویت مؤسسه برای مشارکت در عملیات بازار بین‌بانکی و عملیات بازار باز و اعطای اعتبار در قبال وثیقه در شیوه‌نامه اجرایی این دستورالعمل تعیین می‌شود.

ماده ۱۳: شیوه‌نامه اجرایی این دستورالعمل به تصویب هیات عامل می‌رسد.